

AMES Australia

ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် လံာ်တၢ်စီၣ်ကတြၢ်

AMES တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်လၢကတီၢ်ယံာ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

- တၢ်ကတိၤလၢညါ 2
- တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ က : တၢ်ယုဒီးမၤန့ၢ်ဟံၣ် 3
  - 1. တၢ်သုးဘူးသးလၢ တၢ်အိၣ်သးတၢ်နီၢ် 3
  - 2. ကျိၣ်စဂ့ၢ်ဝိဒီး တၢ်အဘူးအလဲတဖၣ် 3
  - 3. တၢ်ယုဒီးမၤန့ၢ်ဟံၣ်အကျဲၤကပူၤ 4
  - 4. တၢ်လၢတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လံာ်ပံးယၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ် 4
  - 5. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးမူဒါတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ဟံၣ်ကစၢ်ဒီး ပှၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်တဖၣ် 5
- တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : တၢ်န့ၢ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢဟံၣ်ပူၤဒီး တၢ်ကဟုကယၢ်ကွၢ်ထွဲ တၢ်အိၣ်ဆိးလီၤ 7
  - 1. တၢ်ဒီးန့ၢ်ဟံၣ်ဒီး တၢ်န့ၢ်လီၤအိၣ်ဆိး 7
  - 2. တၢ်ဆဲးကျိးဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်သဟီၣ်တဖၣ် 8
  - 3. ဟံၣ်အ့ကွဲး/ဟံၣ်ကစၢ် တၢ်န့ၢ်လီၤဟးထီၣ်လၢဟံၣ်ဒီး နီၣ်ကစၢ်ဂ့ၢ်ဝိဒီးယၢ် 9
  - 4. တၢ်ကဟုကယၢ်ဒီး အိးထွဲကွၢ်ထွဲဟံၣ် 9
  - 5. တၢ်ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢဟံၣ် 12
- ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ ဝဲၤကျိၤတဖၣ်ဒီး တၢ်မၤသကိး 14
- တၢ်ဆဲးကျိးလၢအကါဒိၣ်တဖၣ် 14
- ပှၤအိၣ်ဒီးလဲဟံၣ် တၢ်မၤလိ တၢ်သမံသမိးစရီ 15

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ လံာ်တဘျီအံၤအပူၤအံၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လၢ ကဒုးသ့ၣ်ညါန့ၤဘၣ်ထွဲ နကယုဒီးနကအိၣ်ဆိး ကတီၢ် ယံာ်တၢ်အိၣ်ဆိးလီၤဖဲ ကီၢ်အိး စၢၣ်လၢယုဒီး တၢ်အကျဲအကျိၤတနီၤ လၢနကဘၣ်ဟံၣ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ် တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢအလၢအပွဲၤဘၣ်ဘၣ်ဆၣ် ကဟ့ၣ်န့ၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ် ဖဲတချုးလၢနန့ၣ်လီၤ အိၣ် ဆိး တၢ်လီၢ်အသီဖဲ နကဒီးလဲအိၣ်- ဒ်အမ့ၢ်

- အိးစၢၣ်လၢယုဒီး တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အကျဲကပူၤတဖၣ်
- တၢ်ဟ့ၣ်ဆိဟံၣ်လဲဒီးဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၢ်
- တၢ်ကဟ့ၣ်ကယာ်ကွၢ်ထွဲ ဟံၣ်လၢတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဆိး
- တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲတၢ်ဒီးဟံၣ်လဲ
- ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အခွဲးအယာ်ဒီးအမူအဒါတဖၣ်

AMES တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ် ကရူၢ်

AMES တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ် ကရူၢ် မၤစၢၤပဲ ပုၤဟဲတုၤသီ ပုၤဟဲအိၣ်ကဒု ဒီး ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲတဖၣ် လၢကစးထီၣ် တၢ်အိၣ် မူအသီ လၢကီၢ်အိး စၢၣ်လၢယုဒီးဖျိ ဆဲးကျိးန့ၢ်န့ၢ်ဒီး ဝဲၤကျိၤတဖၣ် ဒီးမၤစၢၤန့ၤလၢ နကထံၣ်န့ၢ်ဟံၣ်ယီၤလၢ နကအိၣ်ဆိး အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးဖဲဟံၣ်လၢနကဘၣ်အိၣ်ဒုၣ်န့ၣ်န့ၣ် လီၤသ့ၣ်ပိၣ်သးဝးဒိၣ်မးလီၤ. AMES တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ် ကရူၢ် အိၣ်ဝဲ လၢကမၤစၢၤန့ၤ တုၤလၢတၢ်လၢတၢ်ပွဲၤတစုန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ယီၤဂီၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီး ဟံၣ်ယီၤဂီၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးန့ၤ လၢကဆဲးကျိးန့ၢ် ဟံၣ်အုကွဲး/ဟံၣ်ကစၢ် တ ဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကန့ၣ်လီၤမၤယုဒီး ဘၣ်ထွဲ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အတၢ်ဘျုးဒီး အကျဲကပူၤတဖၣ်, မၤဝဲဒ်သိး နကန့ၢ်ပၢၢ် စံၣ်ညိၣ်တၢ်တၢ်ဒီး နကဆဲးကျိးဒီး ဝဲၤကျိၤလၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ် ဖဲနယုဟံၣ်လၢ အကြးဒီးနဟ့ၣ်အလဲကဲ လၢအဘၣ်နသး အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်အတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အံၤ တၢ်ဟ့ၣ်ဆုပုၤလၢ အကြးဒီးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ က : တၢ်ယုၤဒီး မၤန့ၢ်ဟံၣ်

၁. တၢ်သုးဘူးသးလၢ တၢ်အိၣ်သးတၢ်နီၣ်အဖီခိၣ်

ဖဲနဟဲတုၤလီၤဖဲအိၣ်စၢၣ်လၢန့ၣ်, နကအိၣ်ဒီး တၢ်ဆိမိၣ်ဒီး တၢ်မုၢ်လၢဘၣ်သ့ဒီး ကတီၢ်ယံၣ်တၢ်အိၣ်ဆိးလီၤဒီး ဟံၣ်လၢ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်တဖၣ် လၢအတဘၣ်လိာ်ဖိးမံဒီး နတၢ်အိၣ်သးအတၢ်နီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ, နမ့ၢ်ထံၣ်န့ၢ် တၢ်လီၤ (မ့) ကဝီၤလၢ နဘၣ်သးဒိၣ်မး, နအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဆိးလံၣ်ဒၣ်ကယၢၣ် ဘၣ်တဘၣ် နတၢ်အိၣ်ဒီး ကျိၣ် စ့ၤလၢလီၤလီၤလၢ နကအိၣ်ဒီးလဲဟံၣ်ဖဲ တၢ်လီၤကဝီၤအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုၤထံၣ်ဟံၣ်အသီလၢ နကဒီးလဲအိၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ် တၢ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့ လၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်နီၣ်, ဟ့ၣ်အဘူးအလဲန့ၢ် ဒီး နဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘၣ် နကဆိကမိၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ်လီၤလၢအဘူးဒီး ကမျၢၢ်ဝံစိာ်တီဆ့ၢ်, ကွီ, ကျဲး, တၢ်ဘါ လီၤဒီးတၢ်မၤလီၤတဖၣ် ဖဲနယုတၢ်လီၤလၢ နကအိၣ်ဒီး အိၣ်ဆိး အခါန့ၣ်လီၤ.

၂. ကျိၣ်စ့ၤဒီးတၢ်အဘူးအလဲတဖၣ်

တၢ်ပၤဆ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကျိၣ်စ့ မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်မး ဒ်သိးနကသ့ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ ဒီးတၢ်အဘူးအလဲတဖၣ် ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် ဒီးနအိၣ်မုၢ်ဆိးပၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်လၢ တၢ်လၢကတီၢ်လၢကတီၢ်တဖၣ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့ လၢတကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်, ဒီးနကဘၣ်ကျဲၤဘၣ်လိာ် နကျိၣ်စ့တဖၣ် ဒ်သိး ကကျၢၢ်ဘၢ တၢ်လၢကတီၢ်လၢကတီၢ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဘူးအလဲတဖၣ် ညီၣ်န့ၢ်ဟဲဝဲ ခံလၢတုၤ သၢလၢတဘျီန့ၣ်လီၤ. နဟံၣ်လဲ, လီၤတဲစိအလဲဒီး အ့ထၢၣ်နဲး အလဲတဖၣ် ညီၣ်န့ၢ်နဘၣ်ဟ့ၣ် တလၢတဘျီန့ၣ်လီၤ. တဘၣ်သးပုၤနီၣ်ဒူးန့ၣ်လီၤစ့ၢ်ကီး တၢ်လၢကတီၢ်အဂၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ ဒီးတၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤတဖၣ်တဂ့ၤ.

၂.၁ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲတဖၣ် (လီၤမ့ၢ်အူ, ကံသဝံ, ထံ)

ဟံၣ်လၢနအိၣ်ဆိးအံၤ မ့ၢ်အိၣ်ဒီး အမံထၢၣ်ဒၣ်ဝဲ န့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ် တၢ်အဘူးအလဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

နဆဲး လီၤမ့ၢ်အူ, ကံသဝံ, ထံတဖၣ်မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ် နကဒီးန့ၢ်ဘၣ် လံာ်ယုတၢ်အဘူးအလဲ ဒီဖျိလံာ်ပဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲ အကျဲကပူၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ဘိန့ၣ်လီၤ. လံာ်ယုတၢ်အပူၤအပူၤ အိၣ်ဝဲဒီး လၢကဆဲးအါ, နံၤသီလၢတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်သ့ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်လၢနအိၣ်ဆိးအံၤ မ့ၢ်တအိၣ်ဒီး အမံထၢၣ်ဒၣ်ဝဲလီၤဆီဆီ (အဒိ-ဟံၣ်ဒၢးထီတဖၣ်အိၣ်ဒီးထံမံထၢၣ်တခါဒါ)ဘၣ်န့ၣ် ဟံၣ်ကစၢ်အိၣ်ဒီး အမူအဒါလၢ ကဘၣ်ဟ့ၣ်ထံပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘၣ်ကမၤတၢ်အါလီၤဒီးနၤလၢ နကဘၣ်ဟ့ၣ်စၢၤဆဲး အါ န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်လၢတၢ်နီၣ်အိၣ်တနီၣ် အဟံၣ်လဲအပူၤ ဘၣ်တဘၣ် တၢ်ကဂံၢ်ယုာ်တွံလံးဒီး လီၤမ့ၢ်အူ, ကံသဝံ, ထံအလဲ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤလီၤတံၢ်ဒီး နဟံၣ်အူကျဲး/ဟံၣ်ကစၢ်တချုး နဆဲးလီၤမံၤလၢလံာ်ပံးယာ်အပူၤတက့ၢ်.

နမ့ၢ်နီၣ်အိၣ်ဟံၣ်ဒီးပုၤဂၤဒီး ဟံၣ်အလဲအပူၤ မ့ၢ်တဟံၣ်ယုာ်ဒီး လီၤမ့ၢ်အူ, ကံသဝံ, ထံအပူၤတဖၣ်န့ၣ် နကဘၣ် နီၣ်လီၤဒီး ပုၤလၢအဒိး လဲအိၣ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်ယီၤဒီးနၤ ပုၤသိးသိးန့ၣ်လီၤ. မၤလီၤတံၢ်ဒ်သိး နကဟ့ၣ် တၢ်အဘူးအလဲလၢ နကဘၣ် ဟ့ၣ် တဖၣ်တက့ၢ်.

၃. တာ်ဟုဒီးမၤန့ၢ်ဟံၣ်အကျဲကပူၤ

ဖဲကိာ်အိးစံၤတြုလ်ယၤအပူၤ, လၢတာ်ဟုဒီးဟံၣ်လၢ တာ်ကဒီးလဲအပူၤ တာ်မၤကျဲ ညီန့ၢ်အိၤတဆိဘၣ်တဆိ ဒ်လၢအသိး,

- ၁. ဟံၣ်နီၣ် နကအဲၣ်ဒီးအိၣ် လီၤကဝီၤဖဲလဲၣ်ဒီး နတူၢ်တာ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤ ကကဲဆံးအါလဲၣ်.
- ၂. ယုထံၣ် ဟံၣ်လၢတာ်ကဟ့ၣ်အိၣ်ဒီးလဲ ဖဲအုထၢာ်နဲးအပူၤ, (မ့) ဟးယုသံကွၢ်ဖဲ ဟံၣ်အုကွဲးအဝဲၤဒၢး ဖဲလီၤကဝီၤ လၢနအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဆိးအပူၤ.
- ၃. သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ် လၢနကလဲၤကွၢ်သမံသမိး ဟံၣ်လၢနဘၣ်သး, (မ့) လဲၤကွၢ်ဖဲ တာ်အိးထီၣ်လၢ တာ်ကလဲၤကွၢ် သ မံသမိး အဆၢကတီၢ်အခါ.
- ၄. ဆ့ၤထီၣ် တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အလံာ်ပတံထီၣ်. လံာ်ပတံထီၣ်တက့ၢ်ဒီးတဖၣ် အါတက့ၢ် တာ်ဟ့ၣ်လီၤဖဲ တာ်သမံ သမိး ကွၢ် ဟံၣ်အဆၢကတီၢ် (မ့) တာ်ထံၣ်န့ၢ်အိၤသ့ဖဲ ဟံၣ်အုကွဲး လၢအကဟ့ၣ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အဝဲဘဲဖဲ အပူၤလီၤ. ဟံၣ်အု ကွဲး/ ဟံၣ်ကစၢ် တူၢ်လီၤ (မ့) သမၤဝဲ နတူၢ်ပတံထီၣ် သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘၣ်တဘၣ် နကဘၣ် မၤတၢ်ပတံထီၣ်လၢ တာ်လီၤတဘျုး ခါန့ၢ်လီၤ.
- ၅. ဖဲနတူၢ်ပတံထီၣ် ဘၣ်တၢ်ပာ်ဂၢၢ်ဟံၣ်ကျဲၤအိၤလၢ ဟံၣ်အုကွဲး/ဟံၣ်ကစၢ်န့ၢ် တာ်ကမၤတၢ်သ့ၣ်ဆၢဖးကတီၢ်လၢ နကလဲၤ ဆဲးလီၤမံၤလၢ တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.မၤလီၤတၢ်ဒ်သိး နကတဲသကိးတၢ်ဘၣ်ထွဲ တာ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီး မူဒါလီၤဆိတ ဖၣ် ဒီးဟံၣ်အုကွဲး/ဟံၣ် ကစၢ်တက့ၢ်.
- ၆. ဖဲနလဲၤ ဆဲးလီၤမံၤလၢ တာ်အိၣ်ဒီးလဲဟံၣ်အခါ နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဆိဟံၣ်လဲၣ်ဒီး ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤလၢ နကမၤန့ၢ် ဟံၣ်အဂီၢ် လီၤ.
- ၇. နကဘၣ်မၤပုၤ တာ်ကဆဲး လီၤမ့ၣ်အု, က်သဝံ, ထံ အလံာ်တက့ၢ်ဒီး (မ့) ကိး ပုၤဆါ လီၤမ့ၣ်အု, က်သဝံ, ထံ ဒ်သိးနက မၤန့ၢ် တာ်တဖၣ်အံၤ လၢနအိၣ်ဆိးအဆၢကတီၢ်လီၤ.

တာ်အိၣ်ဆိးလီၤတာ်မၤကရူၢ် ကမၤစၢၤနၤလၢ တာ်အံၤအဂီၢ်, ဒ်တာ်ဟံၣ်နီၣ်ဟံၣ်လၢထးအသိးန့ၢ်လီၤ.

၄. တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် လံာ်ပံးယာ်မ့ၢ်တာ်မန့ၢ်လဲၣ်

တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် လံာ်ပံးယာ် (တာ်ကိးစ့ၢ်ကိးအိၤလၢ တာ်ဒီးလဲအလံာ်ပံးယာ်, လံာ်ပံးယာ်, တာ်အိၣ်ဆိးဒီးလဲတာ်ဘၣ် သး (မ့) တာ်ဒီးလဲ) မ့ၢ် လံာ်ပံးယာ်လၢအဖိးသဲစး လၢနၤဒီး ဟံၣ်ကစၢ်အဘၣ်စၢၤန့ၢ်လီၤ. လၢလံာ်ပံးယာ်အံၤအပူၤအါတက့ၢ်ဟံၣ်ယုၣ်ဒီး-

- နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲၣ်ဒီး ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤထဲလဲၣ် ဒီးနကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒ်လဲၣ်
- တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အကတီၢ်ဒီး အကလုာ် (အဒိ- ကမ့ၢ်ဝဲ ၆ လါ (မ့) ၁၂ လါ, မ့ၢ်ဝဲတကတီၢ် (မ့) တအိၣ်ဒီးကတီၢ်လၢတပတုာ်)
- ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အမံၤတဖၣ်

နကဆဲးလီၤနမံၤ လၢတာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အလံာ်ပံးယာ် ဖဲနစးထီၣ် ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အခါ, တချုးနန့ၢ်လီၤအိၣ်အခါန့ၢ်လီၤ. အလီၤအိၣ်လၢနကနံၤပာ် တာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အလံာ်ပံးယာ် တချုးဖဲ နဆဲးလီၤမံၤအခါန့ၢ်လီၤ.

နမ့ၢ်ဆဲးလီၤမံၤဝံၤလံၤန့ၢ်, နမ့ၢ်လံပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်, နကဲခါၣ်စးလၢနကစၢ်ဒ်ဝဲ, ဖဲဒ်ဟံၣ်ကစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ကမၤဟံၣ်အုကွဲး ကမၤတာ်ဒီးနၤ ဘၣ်ထွဲတာ်ရဲၣ်တာ်ကျဲၤဒီး ဟံၣ်န့ၢ်လီၤ.

၅. တစ်ခွဲတစ်ယာ်ဒီး မူဒါတဖန်လၢ အဘဉ်ထွဲဒီး ဟံဉ်ကစၢ်ဒီး ပှၢဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်တဖန်

တချုးနဆဲးလီၤမံၤဖဲ တၢ်ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ် လံာ်ယံးယာ်အခါန့ဉ် တၢ်ခွဲတၢ်ယာ်ဒီးမူဒါတဖန်လၢ တၢ်ကဘဉ် နၢ်ဟံးတဖန်မ့ၢ်ဝဲ,

- ၅.၁ ဟံဉ်စုအုဉ်ကီၤ
- ၅.၂ တၢ်ဟ့ဉ်ဆိဟံဉ်လဲ
- ၅.၃ တၢ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲ
- ၅.၄ တၢ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲ ဘဉ်ဆၢဘဉ်ကတီၢ်

၅.၁ ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ

ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ မ့ၢ်စုကီၢ်လိဉ်လၢ တၢ်ဟ့ဉ်အိၤဖဲ တၢ်စးထီဉ် ဒီးလဲဟံဉ်အခါန့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်ဒီးသိး ကကျါဘၢဝဲ တၢ်ဟးဂီၤ တမံၤမံၤလၢ ကအိဉ်ထီဉ်အဂီၢ်လီၤ.

အလီၢ်အိဉ်လၢ ပှၢဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ် ကမၤန့ၢ် ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤအံၤ ဒီးဟ့ဉ်လီၤဆူ ဟံဉ်အုကွၢ်/ ဟံဉ်ကစၢ် ဒီးတၢ်ကဘဉ် ဟ့ဉ်ခိဖျိ ပှၢသၢဖုတဖု အုကွၢ်စံဉ် လၢအမ့ၢ် ပှၢအိဉ်ဆိးတဖန် တၢ်အိဉ်ဆိး ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ ပှၢဘဉ်မူဘဉ်ဒါ (Residential Tenancies Bond Authority (RTBA). န့ဉ်လီၤ.

ဟံဉ်စုအုဉ်ကီၤအံၤ တၢ်ဒီးန့ၢ်အိဉ်သ့ဖဲ ပှၢသၢဖုတဖု, ခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိ မ့ၢ်ဝဲ ပှၢဂ့ၢ်ဝဲဝဲကျိ (Department of Human Services DHS) န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢ အဘဉ်ထွဲဒီး နတၢ်ကြးတၢ်ဘဉ်ဒီး ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ အဂ့ၢ်န့ဉ် အိဉ်သန့ၤထီဉ်သးလၢ တၢ်ဟံ လိဉ် ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ လၢအပူၤကွံာ်ဒီး တၢ်ဟံးလိဉ်တုာ်လံစုအံၤ အိဉ်အါန့ၢ်ဒီး နဟံဉ်ဒီးဖျါဉ် အတၢ်ဟဲန့ဉ် ၅၅ မျးကယၤ.

ဖဲတၢ်ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်ကတၢ်န့ဉ် ဟံဉ်အုကွၢ်/ဟံဉ်ကစၢ် ကပတံထီဉ်ဝဲလၢ ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ အံၤတၢ်ကဆုၢ်ကွၢ်အိၤဆူ ဟဲဝဲ အလီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဟံဉ်အုကွၢ်/ဟံဉ်ကစၢ် ဖိဉ်တၢ်ယာ် ဟံဉ်အစုအုဉ်ကီၤ လၢကဘဉ်ဟ့ဉ် ဟံဉ်တၢ်ဟးဂီၤလၢ အကဲထီဉ်သးတဖန်အဂီၢ်သ့ဝဲလီၤ. (ဘဉ်ထွဲဒီး ကဘျးပၤ ၇.၁.၃).

၅.၂ တၢ်ဟ့ဉ်ဆိဟံဉ်လဲ

ဖဲကီၢ်အိးစံးတြုလ်ယၤပူၤ နကဘဉ် ဟ့ဉ်ဆိဟံဉ် ဟံဉ်ပှၢလၢတလၢအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.တၢ်အံၤစးထီဉ်ဖဲ နစးထီဉ်ဟ့ဉ် နဟံဉ်စုအုဉ် ကီၤ တဘျီယိ တၢ်ကဘဉ်ဟ့ဉ်ဆိဟံဉ်လဲ တလၢအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. နကဘဉ်ဟ့ဉ် ဟံဉ်လဲဖဲ မ့ၢ်နံၤလၢ နအၢဉ်လီၤဒီး ဟံဉ်အု ကွၢ်/ဟံဉ်ကစၢ် အနံၤန့ဉ်လီၤ. အဒီး, နတၢ်ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ် အလံာ်ယံးယာ် စးထီဉ်ဝဲ နိဉ်ဝဲဘၢဉ် ၁ သီန့ဉ်, အလီၢ်အိဉ်လၢ နကဘဉ်ဟ့ဉ်ဆိဟံဉ်လဲ လၢနိဉ်ဝဲဘၢဉ် ဒီးတလၢအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. (မ့ၢ်နံၤဝဲန့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဆိန့ၢ်အနံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်)

၅.၃ တၢ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲ

တၢ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲ အိဉ်ဝဲကျဲအါဘိ, ဒီး နဟံဉ်အုကွၢ်/ဟံဉ်ကစၢ် ကဒုးသ့ဉ်ညါနၤလၢ တၢ်အံၤအဂ့ၢ်န့ဉ်လီၤ. နဟ့ဉ်သ့ခိဖျိ နဟ့ဉ်ခွဲး လၢတၢ်ကထုးထီဉ် လီၤလီၤလၢ နစုတၢ်ပူၤ တလၢဘဉ်တလၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဟ့ဉ်ဒီးခွဲးခိဖျိ လံာ်တၢ်ဒီး မ့ၢ် နိဉ်ကစၢ်, ဒီးမ့ တမ့ၢ်လၢ တၢ်ဟ့ဉ် စုအလံာ်အုဉ်သး န့ဉ်လီၤ.

ဟံဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ဘဉ်တၢ်ဟးဆုၢ်အိၤလၢ ဟံဉ်အုကွၢ်ဒီး ဒီးနကဘဉ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲဆူ အဝဲသ့ဉ်အိဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဟ့ဉ်ဟံဉ်လဲ ဒီး စု န့ဉ် ညီန့ၢ်အုကွၢ်တဖန် တတူၢ်လိာ်ဝဲဘဉ်, လၢတၢ်အံၤယိ နလဲၤဆူ လံာ်တၢ်ဒီးလၢ အအိဉ်ဘျးကတၢ်ဒီးနၤ ဝံၤဆိတလဲ နစု ဆူ တၢ်ဟ့ဉ် စုအလံာ်အုဉ်သးန့ဉ် အုကွၢ်အါတက့ၢ် တူၢ်လိာ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်ဒွဲး တလၢဂီၢ်ဟံၣ်လဲ :

ဟံၣ်လဲန့ၣ် ညီၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တလၢတၢ်တၢ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ဟ့ၣ်အခါ နကထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤအပူၤ တၢ်က ဟံၣ်ဖျါ အိၣ်လၢ တၢ်နွံဆံးအါ န့ၣ်လီၤ.အလီၤအိၣ်လၢ နကဘၣ် ထီၣ်ဒွဲး ဟံၣ်လဲ တၢ်နွံဂီၢ် ဆူဟံၣ်လဲတလၢဂီၢ် နီၣ်လၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဒိ ၁-

$$\text{ဒီလၣ် (တၢ်နွံဒီးလဲ) } \times \text{ ၅၂ (နွံ) } \div \text{ ၁၂ (လၢ) } = \text{ နကဘၣ်ဟ့ၣ် တလၢဆံးအါ}$$

အဒိ- ၂၈၀ ဒီလၣ် (တၢ်နွံဒီးလဲ) $\times$ ၅၂ $\div$ ၁၂ = ၁၂၁၃.၃၃ ဒီလၣ်

အဒိ ၂ -

$$\text{ဒီလၣ် (တၢ်နွံဒီးလဲ) } \div \text{ ၇ (သီ) } \times \text{ ၃၆၅ သီ } \div \text{ ၁၂ လၢ } = \text{ နကဘၣ်ဟ့ၣ် တလၢဆံးအါ}$$

အဒိ- ၂၈၀ ဒီလၣ် (တၢ်နွံဒီးလဲ) $\div$ ၇ $\times$ ၃၆၅ $\div$ ၁၂ = ၁၂၁၃.၃၃ ဒီလၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်- အါတက့ၢ်အုကွၢ်းတဖၣ် ထီၣ်ဒွဲးဟံၣ်အလဲ လၢကျဲလၢထး တဘိးဘိ န့ၣ်လီၤ.

၅. ၄ တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်

တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်နီၣ်နီၣ်လီၤ.အအံၤ မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢ ဘၣ်မနုၤအယီၤ နကဘၣ် ကျဲဘၣ်ကျိၣ် စ့ၢ်ဝီဒီး တၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်လၢ လၢတၢ်နီၣ်နီၣ်လၢ နဟ့ၣ်ဟံၣ်အလဲ ကန့ၢ်ဆံးလဲၣ်အဖိခိၣ်လီၤ.

နဟ့ၣ် ဟံၣ်လဲဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်, ဟံၣ်အုကွၢ်း (မ့) ဟံၣ်ကစၢ် ကသ့ၣ်နီၣ် (မ့) ဟံၣ်ပနီၣ်န့ၣ်လၢ နမ့ၢ် ပှၢဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လဲ အတဂ့ၤဘၣ်တဂ့ၤလီၤ. အဝဲကကဲထီၣ် တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အတၢ်ကွဲးနီၣ်လၢ အတဂ့ၤဘၣ်, ကကဲ ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ လၢနကမၤန့ၢ်ဟံၣ်လဲ ခါဆူညါအဂီၢ်လီၤ.

နဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဝဲ ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ဘၣ် မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်, ဆဲးကျိး နအုကွၢ်း/ဟံၣ်ကစၢ် အချုကတၢ် ဒီးဝဲအဝဲသ့ၣ်လၢ နက ဟ့ၣ်အခါဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

အဆၢကတီၢ်ဘၣ်လံးဒီး လၢ ၁၄သီအတီၢ်ပူၤ နဟ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်, ဟံၣ်ကစၢ် ကစးထီၣ်မၤ တၢ်ဒူးဟးထီၣ်ကွံၣ်န့ၣ် အ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤ. နဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ မ့ၢ်စၢၤခံ ၁၄ သီဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်ဒီး, ဟံၣ်အုကွၢ်း/ဟံၣ်ကစၢ် ကဟ့ၣ်ပလီၢ်န့ၣ်လၢ နက ဟးထီၣ်လၢ ၁၄ သီအတီၢ်ပူၤ သ့ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အကါဒိၣ်- နကဘၣ်ဒူးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်နသးလၢ တချုး ဒီး ဝဲ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အကတီၢ်န့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ် ဟံၣ် လဲဘၣ် ဆၢဘၣ်ကတီၢ် န့ၣ်လီၤ.

နမူနုၤအိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢ တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၢ်ဟံၣ် ဒီးကဟ့ၣ်ကယၢ်အိၣ်ဖဲ နန့ၣ်လီၤအိၣ်အဆၢကတီၢ်, နအိၣ်ဆိးအဆၢကတီၢ် ဒီး ဝဲနဟးထီၣ် ကွံၣ်အဆၢကတီၢ်လီၤ. အအံၤဟံၣ်လုၣ်ဒီး တၢ်ပလီၢ်ပဒီးသး ဒ်သိး တၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤ သုတအိၣ်ထီၣ်တဂ့ၤ, မၤက ဆိုအိၣ်ထီၣ်, တၢၤကွံၣ်တၢ်ကမ့ၢ်ဖၣ်ဒီး ကွံၣ်ထွဲစၢၤအကရၢၢ်...တဖၣ်

တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : တၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဟံၣ်ဒီး ဟံးယၢ်ကျၢၤ နတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်

၁. တၢ်ဒီးန့ၣ်ဟံၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိး

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးလၢ နမၤန့ၣ် ဟံၣ်လၢနကအိၣ်လဲလံန့ၣ်, နကဘၣ် ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤ နံၤသီဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ နကဆဲး လီၤမံၤ လၢတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လံာ်ယံးယၢ်ဒီး ဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲး/ဟံၣ်ကစၢ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်နံၤဖဲ နဆဲးလီၤ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လံာ် ယံးယၢ် (ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒီး တၢ်အိၣ်သးခဲလၢာ်) န့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤ ဟံၣ်အလဲလၢတၢ်ဟ့ၣ်ဆိးဒီး တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အစ့အုၣ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်, နကဒီးန့ၣ်ဘၣ် ဟံၣ်အနီၣ်တံာ်ခံ ဒီး နန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးလၢ နဟံၣ်အသီပူၤသ့လဲန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤဝံၤက့ၤ တၢ်ဒီးန့ၣ်ဟံၣ် ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးအဂီၢ်, နကဘၣ်မၤပုၤစ့ၢ်ကီၢ် ဟံၣ်တၢ်အိၣ်သး အလံာ်တကျိၢ်ဟံၣ်ဖျါ ဖဲနစးထီၣ် ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် လၢၤသီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁.၁ ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ

နဖးဘၣ်တၢ်လဲဖဲ အကူၢ် က အပူၤ, ဖဲနထံၣ်လီၢ်သးဒီး အွမ် ဟံၣ်ဃီအကရူၢ်န့ၣ်, တၢ်လိၣ်ဘၣ် ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤလၢ တၢ်က မၤန့ၢ်ဟံၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ မၤတၢ်ဒ် တၢ်ဘျၢလီၤတခါလၢ တၢ်အုၣ်ကီၤလၢ ဟံၣ်အဂီၢ် ဖဲအခိၣ်တလိး ဖဲတၢ်ဟး ဂုၤဟးဂီၤ အိၣ်ထီၣ်ဖဲ နအိၣ်နဆိးအခါ လၢအဆါန့ၣ်နီၣ် နဘျီက့ၤသ့ (တၢ်ကရဲၣ်ပူး လၢခံဖဲ တၢ်န့ၣ်ကျဲအပူၤ)အခါန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ အါတက့ၢ် ထဲသိးဒီး ဟံၣ်လဲတလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁.၂ တၢ်အိၣ်သး တၢ်ဟံၣ်ဖျါ

တၢ်အိၣ်သး တၢ်ဟံၣ်ဖျါ မ့ၢ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါဟံ တၢ်အိၣ်သးကလုာ်ကလုာ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ဟံၣ်, ဒီးဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲး/ ဟံၣ် ကစၢ် ကကွဲးနီၣ် ကွဲးယါဟံ ဟံၣ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ် ဖဲတချုး နန့ၣ်လီၤအိၣ်ဒီး, လၢအဟံၣ်ယုာ်ဒီး တၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤ , တၢ်ဘၣ် ကွဲးအလီၢ် (မ့) တၢ်တဘၣ် လိာ်ဘၣ်စး လၢအအိၣ်ဟံၣ်တဖၣ် ဖဲတချုးနန့ၣ်လီၤ အိၣ်ဟံၣ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်လီၤ.

ဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲး/ဟံၣ်ကစၢ် ကဟ့ၣ်နၤ ဟံၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါ အကွဲးဒီး လၢနကကွၢ်သမံသမိးအဂီၢ်လီၤ. မၤလီၤတံာ်လၢ နကမၤနီၢ်မၤ ယါ တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်လၢ ဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲးဒီးဟံၣ်ကစၢ် တၢ်ဟံၣ်ဖျါဘၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်တၢ်အဂ့ၢ်လၢ တၢ်ကဒိဟံၣ်တၢ်ဂီၤ ဒ်တၢ်အုၣ်သးအသိး ဖဲတၢ်မၤပုၤ တၢ်အိၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ.

နကဘၣ်သမံသမိး, ဆဲးလီၤမံၤဒီး ဆုၢ်ကဒါက့ၤ တၢ်အိၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါအုၣ် ဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲး/ဟံၣ်ကစၢ် အိၣ်စးထီၣ်နန့ၣ်လီၤအိၣ် လၢ သၢသီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး နတၢ်ခိဆၢဒီး နတၢ်သမံသမိးအဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ် တဖိးသဲစးဘၣ်.

၁.၃ တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤ ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤဒီး တၢ်အိၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ

ဖဲနတၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အကတၢ်န့ၣ်, နဟံၣ်အ့ၣ်ကျဲး/ဟံၣ်ကစၢ် ကမၤဖဲ “ တၢ်သမံသမိးလၢခံကတၢ် အတၢ်ဟံၣ်ဖျါ ” လၢအမ့ၢ် တၢ်ကသမံသမိးကွၢ်က့ၤ တၢ်အိၣ်သးလၢ အလီၤအီၤလၢ လၢအသန့ၤထီၣ်သးလၢ တၢ်အိၣ်သးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ (လၢနမၤပုၤဟံၣ် ဖဲန ဆဲးလီၤနမံၤ ဖဲတၢ်ဒီးလဲအိၣ် အလံာ်ယံးယၢ်/ဟံၣ် အခါ) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်သးတဖၣ် မ့မ့ၢ်ဒ်သိးဒ်ဒီး တၢ်ဖဲနန့ၣ်လီၤအိၣ်သီသီ အခါန့ၣ် ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ တၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤ ပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ.

၂. တာ်ဆဲး ထံ,ကံသဝံ, လီမုာ်အူ

ဖဲနစးထီၣ် ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်ဆဲးကျိး ပှါဆါ ကံသဝံ, လီမုာ်အူတဖၣ် ဒီးသိး ကဆဲးအသးအဂီၢ်လီၤ. နဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ် ဘၣ်တဘၣ် ကမၤစၢၤနၤလၢ ကဆဲးန့ၢ်နၤ ဒီးဒီပနီၣ် လၢနကကဒီးန့ၢ်ဘၣ်, (မ့) နဘၣ်မၤ ဝဲလၢကလၢ နတၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤ.

၂.၁ တၢ်ကံသးကတီၤ တၢ်သဟီၣ်ဒီးထံ

တၢ်သဟီၣ်ဒီးထံ တဖၣ်အပှါဒိၣ်မး လၢအိးစံၤတြုလ်ယၤ အပှါလီၤ. မၤလီၤတၢ်ဒိးသိး နကမၤစၢၤလီၤတၢ်လၢကလၢ န တၢ်ဘူးတၢ်လဲ, ဒီးသ့ၣ် နီၣ်လၢ နကမၤစၢၤလီၤ နတၢ်သူ တၢ်အသဟီၣ်တဖၣ်ဒီး ထံတက့ၢ်.

နမၤသ့အီၤဒီဖျါ-

- ဝံၣ်သံဟံၣ် တၢ်လၢတၢ်သူအီၤတဖၣ် ဖဲနတသူအခါ
- မၤသံကွံာ် မ့ၣ်အူတၢ်ကပီၤဖဲ နဟးထီၣ်ကွံာ်လၢ ဒၢးပှါအခါ
- မၤစၢၤလီၤ တၢ်သူတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကီၢ် ဒီး တၢ်မၤစုၣ်ဒၢ
- မၤဖုၣ်လီၤ နလုၣ်ထံ အဆၢကတီၢ်

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်ကတီၤ တၢ်သဟီၣ်တဖၣ် နထံၣ်န့ၢ်အီၤသ့ဖဲ အ့ထၢၣ်နဲးအပှါလီၤ.

၂.၂ ပှါဟးဆါတၢ်တဟံၣ်ဘၣ်တဟံၣ်

ပှါဆါတၢ်တဖၣ် ဘၣ်တဘၣ်ကဟဲ ဒိတကျိၣ် နပဲတြီၤလၢ ကတဲသကိး နကံသဝံ, လီမုာ်အူ, နကွဲၤဟူဖျါ ဒ်အမ့ၢ် ဖိးစံ ထၢၣ်လံ (မ့) တၢ်အဂ့ၤအဂၤအဂ့ၢ် သ့ဝဲန့ၢ်လီၤ. တဘျီတခီၣ် ကတဲဝဲဒၣ် လၢနကဆိတလဲကွံာ် ပှါဆါနၤ ကံသဝံ, လီ မ့ၣ်အူ အကစၢ်န့ၢ်လီၤ.

နမ့တနၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ဘၣ်ဒီး တဘၣ်ဆဲးလီၤနမံၤတဂ့ၤ. ပှါဆါတၢ်တဂၤ ဘၣ်တဘၣ် ကသူဝဲ တၢ်ကူၣ်တရံးကျဲအါဘိလၢ န ကဆိတလဲ ပှါဆါနၤ ကံသဝံ, လီမုာ်အူ အကစၢ်န့ၢ်လီၤ. နမ့ၢ် တဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး (မ့) နမ့ၢ်တနၢ်ပၢ်သၢပျါ နတဲအီၤသ့ လၢ နသးတအိၣ်ဘၣ်အဂ့ၢ် တက့ၢ်.

တၢ်ကူၣ်တရံး တဖၣ်တၢ်သူအီၤဒီဖျါ ပှါဆါတၢ်တဖၣ် အကျါ ကဆဲးကျိးနၤဒီဖျါ နဟံၣ်အလီတဲစိကအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ. ဖဲန တၢ်သးကဒံကဒါ အိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်တဲအဖိဒိၣ်န့ၢ် တဘၣ်တဲ ယဲးစံ(မ့)တဂ့ၤ မ့ၢ်လၢ တၢ်တဲယဲးစံ ကမ့ၢ်နအၢၣ်လီၤတူၢ်လီၢ် လံ တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး(ဒီထြး) တခါလံန့ၢ်လီၤ. အခိၣ်တလီၢ်, သ့ၣ်နီၣ်လၢ နကယု ပှါကျိၣ်ထံတၢ်တက့ၢ်.

၂.၃ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ကိးဘၣ်ထွဲဒီး တၢ် ကံသဝံ,ထံဒီး လီမုာ်အူ

နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်မၤစၢၤ လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ကံသဝံ,ထံဒီး လီမုာ်အူ (အဒိ, ထံပီၤကျိၣ်သ့ၣ်ဖးဖဲ တၢ်သ့ခွးလီၢ်အဖိ လၢ, နမ့ၢ်နၤဘၣ် ကံသဝံအစံ (မ့) နလီမုာ်အူတဟဲလၢဘၣ်) န့ၣ် နကြးဆဲးကျိး နဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ် တဘျီယီ လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ကရဲၣ်ကျဲၤဒ်သိး တၢ်ကမၤ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်ဘျီဘၣ်တဖၣ် န့ၢ်လီၤ.

နဆဲးကျိးဒီး နဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ် မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်သၢပျါ, နကြး ဆဲးကျိး ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ ပှါဘျီတၢ်တဂၤလၢ လၢအအိၣ်ဒီး ဒီ ထြးဒီးဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ် လၢချုးဒးလၢ ကဘျီကွဲၤ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်ကဘၣ်ဘျီတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

နဆဲးကျိး ဘံးထီၣ်ယၤ ပှါဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် ကရၢ (မ့) ဘံးထီၣ်ယၤ ပှါသူအိၣ်တဖိ ဂ့ၢ်ဂီ (CAV) လၢမ့ၢ်ပှါလၢ ကမၤ လီၤတၢ်ဒိးသိး ဟံၣ်ကစၢ် ကဘျီကွဲၤတၢ်အဂီၢ်လီၤ. သ့ၣ်နီၣ်လၢ, နကဘၣ်ဆဲးကျိး ဒီး ဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ်လၢ အမ့ၢ် ပှါတဖၣ်လၢ ကရဲၣ်ကျဲၤဘျီကွဲၤ ကံသဝံ,ထံဒီး လီမုာ်အူ တၢ်ဟးဂီၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ သဲစး အတၢ်လိၣ်ဘၣ် န့ၢ်လီၤ.

ဟံၣ်အူကျိး/ဟံၣ်ကစၢ် တဖၣ်အမူအဒါအိၣ်လၢ ကဘၣ်ဘျီ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်ကဘၣ်ဘျီတဖၣ်, ဒ်တၢ်တဲသကိးတၢ်လံလၢ “တၢ်ကဟူကယၢ်ဒီး အံးထွဲကွဲၤထွဲဟံၣ်” အပှါန့ၢ်လီၤ ကွဲၤဘျားကမ္ဘာ- ၉. နမ့ၢ်ပှါလၢ အဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဟးဂီၢ်အံၤဒီး ဟံၣ်ကစၢ်ကမၤ နလိးကွဲၤ တၢ်လၢကူၣ် လၢကစၢၤန့ၢ်လီၤ.

၃. ဟံဉ်အုကွေး/ဟံဉ်ကစာ် တာ်နုာ်လီၤဟးထီဉ်လၢဟံဉ်ဒီး နီဉ်ကစာ်ဂ့ၢ်ဝီခွေးယာ်

ဟံဉ်အုကွေး/ဟံဉ်ကစာ် (မ့) ပုၤလၢအကဲခါဉ်စး (အဒိ-ပုၤကၢတၢ်) အိဉ်ဒီးတၢ်ခွေးတၢ်ယာ်လၢ ကနုာ်လီၤကွၢ်ဟံဉ် လၢတၢ် ဂ့ၢ်လၢလၢ် အံၤတဖၣ်, ဘဉ်ဆဉ် ကဘဉ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဆီန့ၤ အစ့ၤကတၢ် ၂၄ န့ဉ်ရံၣ်လီၤ.

- လၢအဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်ဟံးမုၢ်ဘဉ်ထွဲ လၢအအိဉ်လၢ တၢ်ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ် လံာ်ယံးယာ် အပူၤတဖၣ် (မ့) သဲစးဘဉ်ထွဲ တဖၣ်အခါ
- တၢ်လဲၤတီၢ် ဟံဉ်ပူၤအခါ
- တၢ်ဒူးကွၢ်ကီ ပုၤလၢကပူၤ (မ့) ပုၤဟ့ၣ်လိဉ်ဟံဉ်စ့ လၢတၢ်သ့ဉ်ထီဉ်အံၤအဂီၢ်အခါ
- တၢ်ဒူးကွၢ်ကီ ဟံဉ်ဒီးဖျါဉ် လၢပုၤလၢကအိဉ်ဒီးလဲ, ဖဲတၢ်ဟ့ၣ်ဟံဉ် တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်လၢတၢ်ကဟးထီဉ် (မ့) တၢ်ဟံးသးအိဉ် လၢတၢ်ကဟးထီဉ် အခါန့ဉ်လီၤ. ပုၤလၢကအိဉ်ဒီး ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်တဖၣ် တၢ်တၢ်ဒူးကွၢ်ကီအီၤဟံဉ်ဒီးတဖျါဉ် အခါဖဲဒၣ်လၢ တချုး ၁၄ သီဖဲ တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဟံဉ် လၢကဟးထီဉ်အနံၤန့ဉ်လီၤ.
- တၢ်န့ဉ်အိဉ်ဝဲလၢ ပုၤဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ် တမၤလၢပုၤအမူအဒါဒ် ပုၤဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်အသိးဘဉ်, အဒိ, မၤဟးဂီၤ တၢ်သ့ဉ်ထီဉ် (မ့) တၢ်လီၢ်တတီၤတီၤ (မ့) သ့တၢ်သ့ဉ်ထီဉ်လၢ တၢ်တဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါအကျဲအခါ
- လၢတၢ်မၤတၢ်ညီန့ၢ် တၢ်သမံသမိး လၢယုလၢတဘျီ, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးတဘဉ်မ့ၢ်လၢ တၢ်စးထီဉ် အိဉ်ဒီးလဲ အဆိကတၢ်ဖဲ သၢ လၢအတီၢ်ပူၤဘဉ်.

မၤလီၤတၢ်ဒ်သိး နကသမံသမိးကွၢ် ပုၤလၢအဟဲန့ဉ်လီၤ နဟံဉ်တဖၣ် အလံာ်အုဉ်သးတဖၣ်တက့ၢ်.

၄. တၢ်ကဟ့ကယာ်ဒီး အံးထွဲကွၢ်ထွဲဟံဉ်

ဒ်ပုၤဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်တကၢ်အသိး, နမူနုၤအိဉ်လၢ တၢ်ကဟ့ကယာ်ဒီး အံးထွဲကွၢ်ထွဲဟံဉ် န့ဉ်လီၤ. တၢ်အံၤဟံးယုာ်ဒီး တၢ် တံာ်နီဉ် လၢကရၢၢ်ပူၤန့ဉ်လီၤ. (ဒ်တၢ်မၤပျီနီဉ်)

နကဘဉ် မၤဒ်သိးဟံဉ်ကိပူၤ ကကဆိအဂီၢ်, ကဘဉ်အိဉ်ဒ်သိး ဟံဉ်တၢ်အိဉ်သးလၢ တချုး နန့ဉ်လီၤအိဉ်ဒ်ဘဉ် အဆၢက တီၢ်လီၤ.

နမ့ၢ်အိဉ်ဒီး တၢ်လၢတၢ်ကဘဉ်ဘျီအိၤ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အုမ့ၢ်ဂ့ၢ် တမ့ၢ်ဂီၢ်အုမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ဉ် မၤဒ်သိး နကတဲဘဉ် ဟံဉ်အုကွေး/ဟံဉ်ကစာ် ဘဉ်ဆၢဘဉ်ကတီၢ်တက့ၢ်.

၄. ၁ တၢ်တၢ်တၢ်ကမ့ၢ် အကျဲကပူၤ

တၢ်ကမ့ၢ်တဖၣ် တၢ်ကဘဉ်ဒၢန့ဉ်အီၤ ဆူတၢ်ဒၢလၢအဘဉ်ထွဲလိာ်သး ဆူတၢ်တပိုင် (မ့) တၢ်လၢတၢ်ဆီလဲသ့က့ၢ်အီၤသ့ အဒၢပူၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်တပိုင်အဒၢန့ဉ် မ့ၢ်လၢတၢ်ကဘဉ်တၢ်ကွၢ် အကလုာ်ကလုာ် အဂီၢ်ဒီး တၢ်ဒၢလၢ တၢ်ဒၢန့ဉ် တၢ်လၢ တၢ်ဆီ လဲသ့က့ၢ်အီၤသ့န့ဉ် လၢတၢ်ကဒၢန့ဉ် ပလီ, ထးဒၢ, စးခိဒၢဒီး စးခိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ဒၢတဖၣ်အံၤ တၢ်ကဘဉ် လဲၤဟံးလၢ ကျဲကပူၤ ဒီးယာ်အမဲာ်သ့ဆူ ကျဲမ့ၢ်တကပူၤ တနံတဘျီန့ဉ်လီၤ.

နသံကွၢ် နလီၢ်ကဝီၤ ကိဉ်ကး (မ့) ပုၤလၢနယၢၤတဖၣ် လၢတၢ်ကထၢ တၢ်ကမ့ၢ် အသီဖဲလဲၣ်သ့ဒဲဒဲန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ကမ့ၢ် တဖၣ်တၢ်ဟံးကွၢ်အီၤဝံၤန့ဉ် က့ၢ်ဟံးက့ၢ်လၢ တၢ်လီၢ်လၢ အဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါ တတီၤတီၤတက့ၢ်.

၄. ၂ တၢ်ဘျီဂ့ၢ်ထီဉ်က့ၢ်တၢ်

ဖဲတၢ်ဒီးလဲအိဉ်ဟံဉ်အဆၢကတီၢ် ဟံဉ်ကစာ် ကဘဉ်မၤလီၤတၢ်ဒ်သိး ကဘျီဂ့ၢ်ထီဉ်က့ၢ် တၢ်လၢအလီၢ်အိဉ်တဖၣ်န့ဉ်လီၤ.

၄. ၂. ၁ တာဘန်ဘိုလာ ဂု်ဂီအူ

ဖဲဂု်ဂီအူ တာဘန်ဘို ဆိန်ထိန်လံန့ၣ် ဆဲးကျိးဒီး နဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် တဘျီယိတက့ၢ်. မ့တမ့ၢ်လာ တၢ်မၤအဆၢက တၢ်ဘန်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ကြါးဟ့ၣ်ဟံၣ်နၢဒီး ဂု်ဂီအူ တၢ်ဆဲးကျိးနီၣ်ဂံၢ်လာ တမ့ၢ်တၢ်မၤအဆၢကတၢ်အဂီၢ် (ညိၣ်န့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ် တၢ်ဒီးလဲဟံၣ် အလံာ်ကတၢ် တျုၣ်ပူၤ) စးထီၣ်လာ နတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဝံၤအလီၢ်ခံ (မ့) နဒုးသ့ၣ်ညါအီၤန့ၣ် ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် ကဘန်ဘိုဂုၤထီၣ်က့ၤ ဂု်ဂီအူတာဘန်ဘိုလၢ

၂၄ န့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. ဂု်ဂီအူတာဘန်ဘိုတဖၣ်ကဟံၣ်ယုၣ်-

- ထံကျိၤသ့ၣ်ဖး
- တၢ်ဟးလီၢ် ကတၢ် (မ့) ဟးဂီၤ
- ဟံၣ်ခိၣ်ဒုး ထံယုၤလီၤ
- ကံသဝံၣ်ထီၣ်
- လီမ့ၣ်အူ တၢ်ဟးဂီၤလၢ အလီၤဘၣ်ယိၣ်
- ထံဒိၣ်ဘၢတၢ် (မ့) တၢ်ဟးဂီၤလၢ ထံဒိၣ်ဘၢအယိ
- တၢ်ဟးဂီၤဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် ခိဖျိ ကလံၤမ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်အူအယိ
- တၢ်ဟးအဒိၣ်အမ့ၢ်လၢ လီယိ/လီယိဒီး
- တၢ်ဟးဂီၤဘၣ်ထွဲဒီး ထံကီၢ်, ထံ, တၢ်ဖိအိၣ်တုၤအိၣ်ပိးလီ, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကီၢ်, တၢ်ဆျုၣ်တၢ် လၢဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ်လီၤလၢ ဟံၣ်ကစၢ်
- ကံသဝံ, လီမ့ၣ်အူ (မ့) ထံ ဟးဂီၤ (မ့) အိၣ်ပတုၣ်
- တၢ်ကမၣ် (မ့) တၢ်ဟးဂီၤ တမံၤမံၤ လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်တဘံၣ်တဘၢ
- တၢ်တခါခါလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤလၢဂီၤထံ အါအါဂီၢ်ဂီၢ်

မၤနီၣ်မၤယါဟံၣ် နတၢ်ဆဲးကျိးဒီး ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် အဂ့ၢ် တက့ၢ်.

လၢဂု်ဂီအူတာဘန်ဘိုအဂီၢ် ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် ကြါးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၤနၢလၢ အဝဲသ့ၣ်ကဘိုဘန်ဘိုတၢ် တဘျီယိန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် မ့တစံးဆၢက့ၤတၢ် တဘျီယိန့ၣ်(အဒိ-တသီတီၢ်ပူၤ) နမၤ-

၁. တၢ်ပတံထီၣ်ဆူ ဘံးထီၣ်ရဲယုၤ ကမျၢၢ်ဂုၢ်ဝီဒီး တၢ်ပတၢ်ပြး အကီၢ်ဘျီၣ် (VCAT)လၢကဟ့ၣ်လီၤ တၢ်ကလုာ်ဆူ ဟံၣ်က စၢ် လၢကဘိုက့ၤတၢ်လၢဂု်ဂီအူန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ဘျီၣ် ကဘၣ်ဒိကန့ၣ် နတၢ်ပတံထီၣ်လၢ ဂု်ဂီအူတာဘန်ဘိုအဂီၢ် လၢခံသီအတီၢ် ပူၤလီၤ.
၂. နမ့ၢ်ဘိုက့ၤတၢ်ဒုးန့ၣ် တၢ်လၢဂီၤလၢဂီၤစ့ၤ နမၤအီၤသ့တုၤလၢ ၁၈၀၀ ဒီလၢန့ၣ်လီၤ. အန့ၣ်တဘျီ နကဘၣ်ဒုးသ့ၣ် ညါ ဟံၣ်ကစၢ်လၢ အဒီးလဲနၢဟံၣ် ယုၣ်ဒီးစုလံာ်အုၣ်သး လၢကဟ့ၣ်က့ၤနၢ နစုလၢအလၢဂီၢ်လီၤ. ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ် ကစၢ် မ့ၢ်တဟ့ၣ်က့ၤနစုလၢ ၁၄ သီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်. နဆဲးကျိး ဘံးထီၣ်ရဲယုၤ ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်ကရၢ လၢကဟ့ၣ်က့ၣ် ဟ့ၣ်ဖး နၢသ့ၣ် ဒီး နပတံထီၣ်ဆူ ဘံးထီၣ်ရဲယုၤ ကမျၢၢ်ဂုၢ်ဝီဒီး တၢ်ပတၢ်ပြး အကီၢ်ဘျီၣ် သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄. ၂. ၂ တာဘန်ဘိုလာ တမ့ၢ်ဂုၢ်ဂီအူ

ပူၤကွံာ် တာဘန်ဘိုတဖၣ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ဖျါလၢထး တဖၣ်န့ၣ် တာဘန်ဘိုအဂၤတဖၣ် တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤဒ် တမ့ၢ်ဂုၢ်ဂီအူ တာဘန်ဘို န့ၣ်လီၤ. အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ နဟံၣ်လိၣ်ဘၣ် လၢတမ့ၢ်ဂုၢ်ဂီအူတာဘန်ဘိုသၢပူၤ မၤ တာဘန်ကတီၤက့ၤ တၢ်အစရီၤဒီး ယုၣ်ထီၣ်ဆူ ဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် အအိၣ်တက့ၢ် ဒီးတၢ်ကဘန်ဘိုက့ၤအီၤလၢ ၁၄ သီအတီၢ်ပူၤလီၤ.နကဘၣ် ဒုးသ့ၣ်ညါ တၢ်လၢ အတမ့ၢ်ဂုၢ်ဂီအူ တာဘန်ဘိုတဖၣ် ဆူဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ်အိၣ် ခိဖျိတၢ်ကွဲး တချုးနမ့ၢ်လၢသ့လၢ တၢ်ကဘိုဝံၤ က့ၤအခါန့ၣ်လီၤ.

နၢ (မ့) နပူၤတမ့ၢ် မ့ၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤန့ၣ် နကဘၣ်ဟ့ၣ် တၢ်ဘိုတၢ်အတၢ်လၢဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်န့ၣ်လီၤနသးန့ၣ် နတဲသကိးတၢ်ဒီး ပူၤဘိုတၢ်ဒီး ရဲၣ်ကျဲၤဒုးနဲ (မ့) နဒုးသ့ၣ်ညါ နဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ်လၢ ကမၤပူၤ ကဘိုက့ၤဒီး ကယု က့ၤနၢစု အဂီၢ်တက့ၢ်.

တဘၣ်ထုးယံာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဒီး တၢ်ဘိုက့ၤတၢ်အဂီၢ်တဂ့ၤ. နမ့ၢ်စၢၤခံလၢ နကဟ့ၣ် ဟံၣ်လဲအါန့ၣ် ၁၄ သီန့ၣ် နဟံၣ်အူကျား/ဟံၣ်ကစၢ် ဟ့ၣ်နၢတၢ်ကလုာ်လၢ နကဟးထီၣ်လၢ ၁၄ သီအတီၢ်ပူၤဒီး စးထီၣ်ရဲၣ်ကျဲၤလၢ နကဟး ထီၣ်သ့ၣ်ဒုးန့ၣ်လီၤ.

၄. ၃ တၢ်ကတိၤ နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ ဇိး မၤကွၢ်အိၤ

တၢ်ဘျၢသဲးစးပၣ်နီၣ်ဝဲလၢ၊ ဟံၣ်ကစၢ် ကဘၣ်ထီၣ်ပၣ် နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ ဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါ ဖဲဟံၣ်လၢနအိၣ်အပူၤလီၤ။

နဲနမူနဒါအိၣ်လၢ၊ နကဘၣ်ဆိတလဲ အလီၤအ့ၣ်လီၤ။ နမူနဒါအိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ၊ နကမၤကဆိ တၢ်အလုၣ်တဖၣ် ဇိးမၤကွၢ် ကွၢ်အိၤန့ၣ်လီၤ။ နကြၢၤဆိတလဲ လီၤအ့ၣ် ၁၂ လၢတဘျီလီၤ။

နလီၤအ့ၣ်မ့ၢ်လၢၣ်န့ၣ် နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ ကသိၣ်ဝဲ ပံး..ပံး န့ၣ်လီၤ။

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်- နတဘၣ်ပၣ်ပတုၣ်, သးလီၢ်သးကျဲ (မ့) မၤတံၢ်တၢ် နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ လၢကျဲနီၣ်တဘီတဂ့ၤ။

လၢတမ့ၢ် တၢ်အိၣ်အမ့ၢ် နအမ့ၢ် တၢ်ဖိအိၣ်တ့ၤအိၣ်လဲၣ်န့ၣ် မၤပတုၣ် နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ။ နမၤ လီၤတၢ် နသိး ကလံၤန့ၣ်လီၤဟးထီၣ်ကဂ့ၤ အယိးဇိး မ့ၣ်အူလုၣ်/တၢ်အယိး တဖၣ် တမၤတံၢ်တၢ် နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် မ့ၣ်အူဘၣ်န့ၣ် လီၤ။

၅. တာ်ဟးထီၣ်လၢဟံၣ်

ဖဲနဆဲးလီၤမံၤဖဲ တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အလံာ်ယံးယၢ်အခါန့ၣ်, နအိၣ်ဒီးတာ်အၢၣ်လီၤဒီး ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ်လၢ ကတီၢ် ကယံာ်ထဲလဲၣ်အ့ၣ်လီၤ. တာ်ဟးထီၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ် ကသန့ထီၣ်သးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢအကျါတမံၤ-

- ၁. ဒီဖျါနဟ့ၣ် ဒုးသ့ၣ်ညါအယံ
- ၂. နအိၣ်ပုၤကတီၢ်ဒ် တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်အိၣ်အသိး ဒီးနဆဲၣ်ဒီးဟးထီၣ်ကွံာ်အယံ
- ၃. နဟံၣ်ကစၢ် ဒုးသ့ၣ်ညါနၤလၢ နကဟးထီၣ်ကွံာ်အယံ
- ၄. နဆဲၣ်ဒီးမၤဟးဂီၤကွံာ် တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်လံာ်ယံးယၢ် တချုးတၢ်ကတီၢ် ပုၤထီၣ်ဒီးဘၣ်အယံ
- ၅. နဘၣ်တာ်နီၤဟးထီၣ်အယံ

မ့ၢ်တာ်အကျါဒိၣ်လၢ နကဟးထီၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီဒီး ဟံၣ်တာ်အိၣ်သးကမ့ၢ်ဒ်သိး နစးထီၣ်န့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးသီအခါ, သုးကွံာ် နတာ်ဖိတာ်လံာ်ဒီးတာ်ကမ့ၢ်တဖၣ်, ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲလၢ အလီၢ်အိၣ်လၢတာ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒီးတဖၣ် ဒ်သိးနကန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ ဟံၣ်အစ့ အုၣ်ကီၤ လၢလၢပုၤပုၤ အဂီၢ်တက့ၢ်.

၅. ၁ ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ လၢကဟးထီၣ်

ဖဲနဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အသးသမူ ကတၢ်လံာ်န့ၣ်, ဒီးနဆဲၣ်ဒီးဟးထီၣ်လၢဟံၣ် ဖဲနတာ်ဒီးလဲဝံၤတစုန့ၣ် အလီၢ်အိၣ်ဒီးလၢ နကဘၣ် ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ် ညါဆိ ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ် ၂၈သီ လၢလံာ်န့ၣ်လီၤ.

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢ နလံာ်ယံးယၢ်အံၤ အသီတလၢကွံာ် (မ့) ကတလၢလီၤဒီး နမ့ၢ်ဆဲၣ်ဒီး ဆဲးအိၣ်ဒီး လၢတလၢဘၣ် တလၢ အဖိခိၣ် (တာ်ကိးစ့ၢ်ကိးလၢ တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ် တၢ်ဒီးလဲဟံၣ်လံာ်ယံးယၢ်) ဘၣ်ဆၣ် အလီၢ်အိၣ်လဲလၢ နကဘၣ် ဒုး သ့ၣ်ညါဆိ ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ် ကစၢ် အစ့ၤကတၢ် ၂၈သီ ဖဲတချုးလၢ နဟးထီၣ်ကွံာ်ဒ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ၂ ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ် ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ တၢ်ကဟးထီၣ်ကွံာ်/တာ်နီၤဟးထီၣ်

ဖဲနဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ် ဘၣ်သးလၢ ကမၤပတုာ်ကွံာ် နတာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် ဖဲတာ်ဆၢကတီၢ်လၢဟံၣ်ပနီၣ် ကတၢ် လံာ်ဒီး, အဲသ့ၣ် ကဆုၢ်န့ၢ်နၤ လံာ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် လၢတာ်ကဟးထီၣ် လၢဘၣ်တာ်မၤနီၣ်မၤယါ လၢလံာ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကတီၢ်လၢ ကဘၣ်တာ်ဟ့ၣ်အီၤ ကယံာ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် ဒီးသန့သးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်လၢ တၢ်ဒုးဟးထီၣ်ကွံာ်အဖိခိၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျါတဖၣ်အံၤ တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤသ့ၣ် ဘံးထီၣ်ရံၤပုၤ ပုၤသ့ၣ်အိၣ်တာ်ဖိဂီၢ် အလီၢ်ပုၤယံးအပူၤလီၤ.

နမ့ၢ်ဘၣ်တာ်နီၤဟးထီၣ်န့ၣ်, ဘံးထီၣ်ရံၤပုၤ ကမျၢၢ်ဂီၢ်ဒီး တၢ်ပတၢ်ပုၤ အကွီၢ်ဘျီၣ် မၤစၢၤနၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး သ့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ၃ တၢ်မၤကၢ်လံာ်ယံးယၢ် (တာ်မၤကတၢ်တာ်အၢၣ်လီၤ)

တာ်မၤကၢ်လံာ်ယံးယၢ်စံးတာ်န့ၣ် နအိၣ်ဒီးဟးထီၣ်ကွံာ်လၢ ဟံၣ်လၢဒီးလဲအိၣ် တချုးဒီးလၢ နလံာ်ယံးယၢ် အသးသမူ တကတၢ်ဒ်ဘၣ် အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လၢ တၢ်ဟးထီၣ်ကွံာ် တချုးဒီးလၢ လံာ်ယံးယၢ် သးသမူ တကတၢ်ဒ်ဘၣ် န့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲ-

- နကဘၣ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ တုၤလၢ ပုၤဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ်အသီ နလီၤအိၣ် (မ့) တုၤလၢ လံာ်ယံးယၢ် အသးသမူ လၢာ်တစု, ဒီး
- နကဘၣ်ဟ့ၣ် ဟံၣ်အ့က့ၤလၢ တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ တၢ်လၢာ်ဘျီၣ်လၢာ်စ့ၤ အဂီၢ်ဒီး တၢ်ဒီးလဲကဒါခိၣ် အလဲ (ညီၣ်နီၣ် ၁နွံ (မ့) ၂ နွံဟံၣ်လဲ) န့ၣ်လီၤ.

တာ်မၤကၢ် လံာ်ယံးယၢ်န့ၣ် ဘၣ်တဘၣ် မၤဘၣ်ဒိ တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါ လၢအဘၣ်ထွဲဒီး နတာ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် အတာ်စံာ်စိၤတဲာ် စိၤသ့ၣ်လီၤ.

နဘၣ်ဟ့ၣ် ဟံၣ်လဲတုၤလၢ လံာ်ယံးယၢ် သးသမူကတၢ်လီၤ. နမ့ၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်ဒီး ကမ့ၢ်တာ်မၤကမ့ၢ် လံာ်ယံးယၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်ထွဲထီၣ်အခဲန့ၣ် ဘံးထီၣ်ရံၤပုၤ ကမျၢၢ်ဂီၢ်ဒီး တၢ်ပတၢ်ပုၤ အကွီၢ်ဘျီၣ် ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်အိၣ်လိးဆူဟံၣ်ကစၢ်အိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅. ၄ တာ်အကါဒိန်လၢ တာ်ကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ် ဖဲဟးထီၣ်အခါဟံၣ်အခါ

တာ်လၢလၢာ်အံၤမ့ၢ် စရိဖိလၢ နကြၢးသမံသမိး ဖဲဟးထီၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

☐	ဖဲနဟ်လီၤနသးလၢ နကဟးထီၣ်လံန့ၣ် ဟ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ် လၢလံာ် အစ့ၤကတၢၢ် ၂၈ သီ တက့ၢ်.
☐	မၤတဲာ်ကွံာ် (မ့) သုးကွံာ် တာ်လၢနသ့အီၤ က်သဝံ, လီမ့ၣ်အူ, လီတဲစိ, အ့ထၢၣ်နဲး, တဖၣ်....
☐	မၤပျီကွံာ် တာ်လၢအအိၣ်ဖဲ ဟံၣ်ပူၤတဖၣ် လၢအဟ်ယုာ်ဒီး တာ်ကမ့ၢ်
☐	မၤကဆဲကဆီ ဟံၣ်ပူၤဟံၣ်ချါခဲလၢာ် (နမ့ၢ်မၤ ပှၤမၤကဆီတာ်စဲၣ်နီၣ်တဖၣ် သၢပျါၤ, ဟ့ၣ်လီၤ စ့လံာ်အုၣ်သးအု ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ်အအိၣ်တက့ၢ်.)
☐	မၤကဆီ ခါဖဲး ဒီး ဟ့ၣ်လီၤ စ့လံာ်အုၣ်သးအု ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ်အအိၣ်တက့ၢ်.
☐	ဟ့ၣ်က့ၤ နီၣ်ဝံၣ်ခံတဖၣ်အု ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ်အအိၣ် ဖဲဟးထီၣ်အနံၤတက့ၢ်.
☐	ရဲၣ်ကျါဒီး ဟံၣ်အ့က့ၤ/ဟံၣ်ကစၢ် လၢကဟဲသမံသမိးက့ၤဟံၣ် အကတၢၢ်တဘျီ ဒီးမၤန့ၢ်က့ၤ နဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ ခိဖျိ တာ်ဆဲးလီၤမံလၢ တာ်ယုက့ၤ ဟံၣ်စ့အုၣ်ကီၤ အတက့ၢ်ဒိ အပူၤတက့ၢ်.
☐	မၤကတၢၢ်ကွံာ် တာ်ထုးထီၣ်စ့လၢ နစ့တၢးပူၤလီၤလီၤ ဖဲနဟ့ၣ်ဝံၣ်တာ်တုၤလၢ အကတၢၢ်တနံၤအဂီၢ် ဒီးမၤလီၤတံာ်လၢ တာ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒီးတဖၣ် သုတအိၣ်လၢၤတဂ့ၤ.
☐	မၤလီၤတံာ်ဒီးသိး နကဒုးသ့ၣ်ညါ ဝဲကျါဘၣ်ထွဲတဖၣ် လၢနတာ်ဆိးလီၢ်အသိတက့ၢ်(ဒီးသိး ဘံးရိး, မဲဒံခဲ, ကွီ, ထံ, မ့ၣ်အူ, က်သဝံတဖၣ်.

ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိတဖန်ဒီးတမ်မသကိး

ဖဲဂိုက်ဂိုက်တမ်မသကိး အကဲထီၣ်တမ်မသကိးတဖန်ဒီးတမ်မသကိး သးသမူအဂီၢ်န့ၣ် ကိး ၀၀၀ တက့ၢ်.ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိ ကစံးဆါန့ၣ် “ဂိုက်ဂိုက်-ဖူးလူးစံ, ဖဲယါ မ့တမ့ၢ် အဲဘူလဲး” ဒီးဖဲန့ၣ် နကဘၣ် တဲဆါက့ၤ ဝဲကျိမန့ၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ် ဒီး နလိၣ် ဘၣ်လၢတမ်မသကိးဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကိး ၀၀၀ ထဲလၢ ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိတဖန်ဒီးအခါတက့ၢ်. ကမ့ၢ်ဝဲဖဲ တမ်မသကိးဝဲသိသိ (မ့) ကဲထီၣ်အသးဒ်အဖါမ့ၢ် (ဒ်အမ့ၢ် မ့ၣ်အူအိၣ်တမ်, ကွီၢ်, (မ့) တမ်ဆါလၢအလီၤဘၣ်ယီၣ်) သးသမူ (မ့) တမ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံး ဒူးကဲထီၣ် တမ်မသကိးတဖန်ဒီးတမ်မသကိး လၢ ပုၤကညီ (မ့)တမ်ဆိၣ်တမ်ဆိးအလီၤ.

မ့တမ့ၢ် ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိဒီး နတကြးကိး ၀၀၀ဘၣ်. လၢအလီၤ, နဘၣ်ယုသ့ၣ်ညါ လီၢ်ကဝီၤပၤကီၢ် (မ့) တမ်ဆါပံၣ် တမ်ဆိးကျိး လၢနကသံကွၢ်သံဒီးတမ် ထီၣ်ရဲၤတမံၤအဂီၢ်လီၤ.

ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိ မ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ဂိုက်ဂိုက်အူဝဲကျိဘၣ် လၢပံၣ် ဒီး တမ်ကဟုကယၢ် အဂီၢ်သၢပျၢၤ ကွၢ်က့ၤဘၣ် ဖဲ နီၣ်ဂံၢ် ၄.၂.၁ တက့ၢ်.

တမ်ဆိးကျိးလၢအကါဒိၣ်တဖန်

ဖဲဂိုက်ဂိုက်အူအခါ, ပၤကီၢ်, မ့ၣ်အူ, သိလ့ၣ်တီပုၤဆါ	၀၀၀
ဘံးထီၣ်ရဲၤပုၤ သုၤသုၤအိၣ်တမ် ဂိုၢ်ဝီ	www.consumer.vic.gov.au တမ်မသကိးအူဝဲကျိ-၁၃၀၀ ၅၅ ၈၁ ၈၁
တမ်မသကိးအူဝဲကျိအဂၤ	ဂိုၢ်မ့ၢ်မ့ၣ်အူဝဲကျိ - တမ်ကတီၢ်သးလၢမ့ၣ်အူဒီး နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ http://www.mfb.vic.gov.au/ ကျိၣ်စ့စမး- တမ်ရဲၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်စ့ဒီး တမ်သံၣ်ခွဲၣ်ကဲသးကတီၢ်စ့ www.moneysmart.gov.au

ပျားအိမ်အိမ်လဲဟံၣ် တၢ်မၤလိ တၢ်သမံသမိးစရီ

ချဲယးအမံၤ	တၢ်ဂ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်	ဆဲးလိမံၤ

မၤလၢပွဲၤ	တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ် တဲၣ်ပၢ်ဒီးတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ လၢအဟံၣ်ဃုာ်လၢ ပျားအိမ်အိမ်လဲဟံၣ် တၢ်ကစီၣ်အပူၤ
☐	ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ် - ကိး ၀၀၀ (ပၤကီၢ်, မ့ၣ်အူ, သီလုၣ်တီပုၤဆါ) (တၢ်ခိဆၢတၢ်ဖဲ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူကဲထီၣ်အခါ ဘျေးကမ်းမှု ၁၄) - နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူ (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၄.၃, ဘျေးကမ်းမှု ၁၁)
☐	တၢ်န့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ထွဲ ဟံၣ်အလဲဒီး တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲ - သ့ၣ်ညါ တလဲၣ်အလဲဆဲးအါ (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ကး ၅.၂, ဘျေးကမ်းမှု ၅) - တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်အလဲ ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ကး ၅.၃, ဘျေးကမ်းမှု ၆)
☐	တၢ်န့ၢ်ပၢ်ဘၣ်ဃး ဟံၣ်အစုအုၣ်ကီၢ် - တၢ်ဟံၣ်လီၤ ဟံၣ်အစုအုၣ်ကီၢ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ က : ၅.၁ ဘျေးကမ်းမှု ၅) - တၢ်မၤန့ၢ်က့ၤ ဟံၣ်အစုအုၣ်ကီၢ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၁.၁ ဒီး ၁.၃ ဘျေးကမ်းမှု ၇) - တၢ်ဟံၣ်တီၢ် တၢ်အိၣ်သးလၢအဂ့ၢ်. တၢ်ဟးဆဲး တၢ်မၤဟးဂီၤဟံၣ် ဖဲတၢ်ဒီးလဲအိၣ်အခါ ဒီး တုၤလၢ ဖဲလံာ်ဃးဃာ်ကတၢ်တစု (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၅, ဘျေးကမ်းမှု ၁၂)
☐	ပျားအိမ်အိမ်လဲဟံၣ် မ့ၣ် တၢ်ဒီးလဲအိၣ် လံာ်ဃးဃာ် - တၢ်ဒီးလဲအိၣ်ဟံၣ် ကတီၢ် (ဖဲလါ မ့ၣ် ၁၂ လါ တၢ်ဘၣ်သး) (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ က : ၄, ဘျေးကမ်းမှု ၄) - ဟးဆဲး တၢ်မၤကံာ် လံာ်ဃးဃာ် အတၢ်အၢၣ်လီၤ (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၅.၃ , ဘျေးကမ်းမှု ၁၂)
☐	ပျားအိမ်အိမ်လဲဟံၣ် အမူအဒါ - အဒိ- အကွဲးတဖၣ် ဟဲကွဲးဟံၣ်အခါဖဲလဲၣ်ဒီး ဟဲကွဲးဝဲသ့ၣ်လဲၣ် - မၤကဆိဒီး ကဟုကယာ် ဟံၣ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၄, ဘျေးကမ်းမှု ၉) - တၢ်တၢၤ တၢ်ကမ့ၢ် အကျဲကပူၤ (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၄.၁, ဘျေးကမ်းမှု ၉)
☐	ကျိၣ်စုဒီးတၢ်အလဲတဖၣ် - တၢ်ကဟ့ၣ် တၢ်အလဲတဖၣ်လဲၣ်- တၢ်ထုးလိလိလၢစုတၢ်ပူၤ, ခွဲး, လဲၤဟ့ၣ်လၢနီၣ်ကစၢ်, တဖၣ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ကး ၂, ဘျေးကမ်းမှု ၃) - တၢ်ကကံာ်သးကတီၢ် တၢ်သဟီၣ်တဖၣ်ဒီး ထံ နီၣ်လဲၣ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၂.၁, ဘျေးကမ်းမှု ၈) - တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ပျားအိမ်အိမ်လဲဟံၣ်တၢ်ဟံၣ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၂.၂, ဘျေးကမ်းမှု ၈) - တၢ်ဆဲးကျိးဒီး ပျားဟ့ၣ်တၢ်သဟီၣ်တဖၣ် (ကံာ်သဝံ, ထံ, လီမ့ၣ်အူ) (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၂.၃, ဘျေးကမ်းမှု ၈)
☐	တၢ်ကတီၢ်ဟံၣ်ဃီ - တၢ်သ့ၣ်န့ၢ်ပၢ် ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ ဒီး တမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်အကျဲတၢ်ဟံၣ်နီၣ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခး ၄, ဘျေးကမ်းမှု ၁၀) - နီၣ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၣ်အူတဖၣ် - တၢ်ကတီၢ်ဒီး ဆိတလဲလီၤအူ (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၄.၃, ဘျေးကမ်းမှု ၁၁)
☐	တၢ်ဟးထီၣ်ကွဲၣ် လၢဟံၣ် - တၢ်ကဟးထီၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၅, ဘျေးကမ်းမှု ၁၂) - တၢ်မၤကတၢ် လံာ်ဃးဃာ် (တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ခ : ၅, ဘျေးကမ်းမှု ၁၂)

